

*Kálosi József előadói beszéde Russu Sirianu János mentelmi ügyében**Képv. Napló, 1905. I. 325—326. l.*

Kálosi József előadó: T. ház! 1904. év november hó végén az aradi *Tribuna* című politikai napilap kiadóhivatala útján egy *A magyar állambeli oláhok* (Romanii din Statul Ungar) című oláh nyelvű könyv hozatott forgalomba, mely Bukarestben nyomattatott, s amely Russu (Sirianu) János szerző saját kiadásában jelent meg.

Ezen munka sajtórendészeti köteles példánya, dacára annak, hogy kiadója aradi lakos, a nagyvárad kir. ügyészséghez mint sajtókerületi közzétételhez mind ez ideig be nem terjesztetett.

E miatt a nevezett kir. ügyészség a fentebb hivatkozott, törvénybe ütköző kihágás miatt az illetékes kir. járásbírósnál feljelentést tett.

Ennek megkeresése alapján a nagyvárad kir. főügyész 1115/905. sz. a. kelt felterjesztésében a bünvádi eljárás folyamatba tétele céljából kéri a nevezett orsz. képviselő mentelmi jogának felfüggesztését.

Minthogy a felterjesztést illetékes hatóság intézte, s a vádbeli cselekmény elkövetése valószínűnek látszik:

a mentelmi bizottság tisztelettel javasolja, hogy Russu Sirianu János orsz. képviselő mentelmi joga ez ügyben függesztessék fel.

Elnök: Szólásra senki sincs feljegyezve. Ha tehát szólni senki sem kíván, a vitát bezárom. Következik a szavazás. Kérem a t. Házat: méltóztatik-e elfogadni a mentelmi bizottság javaslatát Russu Sirianu János országgyűlési képviselő mentelmi ügyében? (*Igen!*)

Azt hiszem, kijelenthetem, hogy a képviselőház a mentelmi bizottság javaslatát elfogadja. Ehhez képest kimondom, hogy Russu Sirianu János orsz. képviselő mentelmi joga ez ügyben felfüggesztetik.

Következik a mentelmi bizottság jelentése (Irom. 49.) ugyancsak Russu Sirianu János képviselő mentelmi ügyében.

Az előadó urat illeti a szó.

Kálosi József előadó: A nagyvárad királyi ügyész Russu Sirianu János országgyűlési képviselő ellen a Btk. 172. § második bekezdésébe ütköző nyomtatvány útján elkövetett izgatás vétsége miatt kívánja a bünvádi eljárás folyamatba vételét, mert a nevezettnek szerzősége és kiadása alatt megjelent, s Bukarestben nyomtatott *A magyar állambeli oláhok* (Romanii din Statul Ungar) című oláh nyelvű munkában a szerző a magyarországi oláhok statisztikai, kulturális, közigazgatási és politikai helyzetével foglalkozva, megállapítottnak találja, hogy azt a tényeknek és a valóságnak rosszakaratú, célzatos elferdítése mellett tarthatatlannak jelenti ki; s mert a magyarországi oláhokat elnyomottaknak hirdeti, s azt a magyar kormánynak, az igazságszolgáltatás és közigazgatás tagjainak tulajdonítja, ami által az oláh nemzetiségű magyar állampolgárokat a magyar államalkotó nemzet elleni gyűlöletre izgatja.

A nagyvárad királyi törvényszék vádtaácsának 6627/1905. számú megkeresése alapján a nagyvárad királyi főügyész 928. szám alatt kelt felterjesztésében kéri a nevezett országgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztését a bünvádi eljárás megindíthatása céljából.

Minthogy a felterjesztést illetékes hatóság intézte, s minthogy a vádbeli cselekmény elkövetésének jelenségei fennforogni látszanak:

a mentelmi bizottság tisztelettel javasolja, hogy Russu Sirianu János országgyűlési képviselő mentelmi joga ez ügyben függesztessék fel.

Elnök: Szólásra senki sincs feljegyezve. Ha tehát szólni senki sem kíván, a vitát bezárom.

Következik a szavazás. Kérdem a t. házat: méltóztatik-e elfogadni a mentelmi bizottság javaslatát Russu Sirianu János országgyűlési képviselő mentelmi ügyében, igen vagy nem? (*Igen!*) Azt hiszem, kijelenthetem, hogy a képviselőház a mentelmi bizottság javaslatát elfogadja. Ehhez képest kimondom, hogy Russu Sirianu János országgyűlési képviselő mentelmi joga ez ügyben felfüggesztetik.

55

A nemzetiségi kérdés az 1905. évi felirati vitában¹

A

1905 máj. 9

Vlád Aurél beszéde a nemzetiségi képviselők politikai helyzetéről az 1905. évi felirati vitában

Képv. Napló, 1905, I. 230—233. l.

Vlád Aurél: T. ház! Az ország jelen válságos helyzetében minden hazafias pártnak kötelessége a válságból való kibontakozást előmozdítani. Éppen ezért a mi pártunknak az volt az álláspontja, hogy ne indítson meg hosszabb vitát, hanem röviden jelezze a maga álláspontját a szőnyegen levő kérdésekkel szemben. És ha a szabadelvű párt részéről és különösen az ideiglenes miniszterelnök részéről nem lettünk volna olyan megtámadásban részesítve, amely egyenesen felhívja a védekezést, talán nem is szólaltam volna fel hosszasan, mert abban a meggyőződésben vagyok, hogy a jelen válságos pillanatában nincs meg az alkalmas idő arra, hogy azokat a kérdéseket, amelyek speciálisan minket érdekelnek, megvitassuk. Ahhoz kellő objektivitás, kellő megfontoltság kell, és erős meggyőződés, hogy kellő objektivitás mellett egymást meg is fogjuk érteni, kellő objektivitás mellett azon követelményeink, amelyek a jogegyenlőség alapján állanak, elismerésre fognak találni.

T. ház! A miniszterelnök úr azt állította, hogy azáltal, hogy mi itt mint önálló csoport jelentkeztünk, nemcsak a hazafiság szempontjából helyezkedtünk kétes álláspontra, hanem egyúttal fajunk érdekét is eláruljuk. Kötelességem lesz kimutatni, hogy ez az álláspont mennyire helytelen. Hiszen azok a törekvések, azok az elvek, amelyek minket egy pártba összehoztak, ha ezek az elvek bennünket, mint csoportot összehoztak, ezeknek az elveknek az elmondása kötelességünk, mert programunkban ezt megígértük. Csak célszerűség kérdése lehet az, hogy önállóan tegyük-e ezt, vagy valamely pártba lépünk be, és suttymban érvényesítsük ezeket az elveket. A férfias nyíltság követelménye, hogy nyíltan hirdessük azokat. (*Helyeslés a középén.*) De ettől eltekintve, t. Ház. nincs is meg a mód és a lehetőség valamely párt kebelében tenni meg azt, mert amint Pop Cs. István t. barátom a tegnapi napon itt kifejtette, nem találunk egyetlenegy olyan parlamenti, országos pártot, amelyben ezen speciális elveink, ezen speciális álláspontunk helyt találhatna. (*Egy hang a baloldalon: A magyar parlamentben nem!*) De igenis, ebben a parlamentben jogunk van elveinket hirdetni, mert

¹ Az 1905. évi felirati vitában benyújtott nemzetiségi felirati javaslat a koalíció uralomra jutása előtti szakasz jelentős nemzetiségpolitikai eseménye. A nemzetiségi képviselői klub felirati javaslata szemben áll az elbukó szabadelvű kormányzat felirati javaslatával, de egyszerre mind az ekkori országgyűlés magyar ellenzéki parlamenti pártjainak véleményével is. Ugyanakkor viszont — mint ezt az időszak egyik legkonzervatívabb nemzetiségi pártja, a Szlovák Nemzeti Párt sajtója aggodalmasan érzékelteti (*O irat*), bizonyos mérvű közeledést is tanúsít a bontakozó ellenzéki koalíció irányában. Ebben az értelemben a nemzetiségi képviselői klub felirati javaslata joggal tekinthető a fiumei rezolúcióhoz vezető út, a kétségkívül haladó jellegű „rezolucionista” politika egyik közelebbi vizsgálatot igénylő előzményének. (A nemzetiségi képviselők felirati vitájának értékeléséhez l. még az egykorú munkássajtó több közleményét. *A felirati vita. Népszava, 1905. máj. 6. 30. sz., A nemzetiségi felirat* és *A horvát képviselők és a felirat. Népszava, 1905. máj. 7. 31. sz.*)